

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 2006

Vyhlásené: 09.11.2006

Časová verzia predpisu účinná od: 09.11.2006

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

584

OZNÁMENIE

Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky

Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky oznamuje, že 28. novembra 2003 bol v Ženeve prijatý Protokol o výbušných pozostatkoch vojny k Dohovoru o zákazoch alebo obmedzeniach použitia určitých konvenčných zbraní, ktoré môžu byť považované za nadmerne zraňujúce alebo majúce nerozlišujúce účinky (Protokol V). Národná rada Slovenskej republiky s protokolom vyslovila súhlas svojím uznesením č. 2107 z 2. februára 2006 a prezident Slovenskej republiky ho ratifikoval 28. februára 2006. Ratifikačná listina bola uložená 23. marca 2006 u generálneho tajomníka Organizácie Spojených národov, depozitára dohovoru. Protokol nadobudne platnosť 12. novembra 2006 v súlade s článkom 5 ods. 3 a pre Slovenskú republiku nadobudne platnosť v ten istý deň, t. j. 12. novembra 2006.

**K oznámeniu č. 584
2006 Z. z.****PROTOKOL o výbušných pozostatkoch vojny k Dohovoru o zákazoch alebo obmedzeniach použitia určitých konvenčných zbraní, ktoré môžu byť považované za nadmerne zraňujúce alebo majúce nerozlišujúce účinky (Protokol V)**

Ženeva 28. novembra 2003

Vysoké zmluvné strany,

berúc do úvahy vážne postkonfliktné humanitárne problémy spôsobené výbušnými pozostatkami vojny,

uvedomujúc si potrebu uzavrieť protokol o postkonfliktných nápravných opatreniach všeobecnej povahy v záujme minimalizovať riziká a účinky výbušných pozostatkov vojny

a odhodlané prijať všeobecne použiteľné preventívne opatrenia prostredníctvom dobrovoľných postupov uvedených v Technickej prílohe s cieľom zlepšiť spoľahlivosť munície, a tým znížiť výskyt výbušných pozostatkov vojny na najnižšiu možnú mieru,

dohodli sa takto:

Článok 1**Všeobecné ustanovenie a rozsah platnosti**

1. V súlade s Chartou Organizácie Spojených národov a s pravidlami medzinárodného práva ozbrojených konfliktov, ktoré sa na ne vzťahujú, vysoké zmluvné strany súhlasia so splnením záväzkov uvedených v tomto protokole ako jednotlivo, tak aj v spolupráci s ostatnými vysokými zmluvnými stranami s cieľom minimalizovať riziká a účinky výbušných pozostatkov vojny v postkonfliktných situáciách.
2. Tento protokol sa vzťahuje na výbušné pozostatky vojny na pevninskom území vysokých zmluvných strán vrátane vnútrozemských vôd.
3. Tento protokol sa vzťahuje na konfliktné situácie uvedené v článku 1 ods. 1 až 6 dohovoru v znení zmeny z 21. decembra 2001.
4. Články 3, 4, 5 a 8 tohto protokolu sa vzťahujú na výbušné pozostatky vojny s výnimkou existujúcich výbušných pozostatkov vojny, ktoré sú definované v článku 2 ods. 5 tohto protokolu.

Článok 2**Definície**

Na účely tohto protokolu

1. výbušná munícia znamená konvenčnú muníciu obsahujúcu výbušniny s výnimkou mín, nástražných zariadení a iných zariadení podľa definície Protokolu II tohto dohovoru v znení z 3. mája 1996;
2. nevybuchnutá munícia znamená výbušnú muníciu, ktorá bola odistená, vybavená rozbuškou, aktivovaná alebo inak pripravená na použitie a použitá v ozbrojenom konflikte. Mohla byť odpálená, zhodená, vypustená alebo vystrelená a mala vybuchnúť, no došlo k jej zlyhaniu;
3. opustená výbušná munícia znamená výbušnú muníciu, ktorá nebola použitá počas ozbrojeného konfliktu, bola opustená alebo zanechaná na mieste stranou ozbrojeného konfliktu, pričom už nie je pod kontrolou strany, ktorá ju opustila alebo zanechala na mieste. Opustená výbušná munícia môže, ale nemusí byť aktivovaná, vybavená rozbuškou, odistená alebo inak pripravená na použitie;
4. výbušné pozostatky vojny znamenajú nevybuchnutú muníciu a opustenú výbušnú muníciu;

5. existujúce výbušné pozostatky vojny znamenajú nevybuchnutú muníciu a opustenú výbušnú muníciu, ktorá existovala už pred nadobudnutím platnosti tohto protokolu pre vysokú zmluvnú stranu, na ktorej území sa nachádza.

Článok 3

Odstránenie alebo zničenie výbušných pozostatkov vojny

1. Každá vysoká zmluvná strana a strana ozbrojeného konfliktu bude znášať zodpovednosť stanovenú v tomto článku v súvislosti so všetkými výbušnými pozostatkami vojny na území, ktoré je pod jej kontrolou. V prípadoch, keď používateľ výbušnej munície, ktorá sa stala výbušným pozostatkom vojny, nemá kontrolu nad územím, poskytne po ukončení aktívnych nepriateľských akcií, a ak je to možné, okrem iného technickú, finančnú, materiálnu pomoc alebo pomoc v oblasti ľudských zdrojov, buď bilaterálne, alebo prostredníctvom vzájomne dohodnutej tretej strany vrátane okrem iného prostredníctvom systému Organizácie Spojených národov alebo iných príslušných organizácií, na účely uľahčenia označenia, odstránenia alebo zničenia takýchto výbušných pozostatkov vojny.
2. Po ukončení aktívnych nepriateľských akcií a hneď, ako to bude možné, každá vysoká zmluvná strana a strana ozbrojeného konfliktu označí a odstráni alebo zničí výbušné pozostatky vojny v postihnutých oblastiach pod jej kontrolou. Oblasti postihnuté výbušnými pozostatkami vojny, ktoré podľa odseku 3 tohto článku predstavujú závažné humanitárne riziko, nadobudnú prioritný štatút z hľadiska odstránenia alebo zničenia nevybuchnutej munície.
3. Po ukončení aktívnych nepriateľských akcií a hneď, ako to bude možné, každá vysoká zmluvná strana a strana ozbrojeného konfliktu urobí v postihnutých oblastiach pod jej kontrolou s cieľom zmenšiť riziko, ktoré predstavujú výbušné pozostatky vojny, nasledujúce opatrenia:
 - a) prieskum a vyhodnotenie hrozby, ktorú predstavujú výbušné pozostatky vojny,
 - b) stanovenie priorít a vyhodnotenie uskutočniteľnosti označenia a odstránenia alebo zničenia nevybuchnutej munície,
 - c) označenie, odstránenie alebo zničenie výbušných pozostatkov vojny,
 - d) podniknutie krokov na mobilizáciu zdrojov na uskutočnenie týchto činností.
4. Pri výkone vyššie uvedených činností budú vysoké zmluvné strany a strany ozbrojeného konfliktu brať do úvahy medzinárodné normy vrátane Medzinárodných štandardov pre odminovanie.
5. Vysoké zmluvné strany budú tam, kde je to potrebné, spolupracovať ako medzi sebou, tak aj s inými krajinami, príslušnými regionálnymi a medzinárodnými organizáciami a mimovládnyimi organizáciami pri poskytovaní okrem iného technickej, finančnej, materiálnej pomoci a pomoci v oblasti ľudských zdrojov vrátane, v prípade potreby, podniknutia spoločných operácií nevyhnutných na splnenie ustanovení tohto článku.

Článok 4

Záznam, uchovanie a prenos informácií

1. Vysoké zmluvné strany a strany ozbrojeného konfliktu budú do najvyššej možnej miery, a pokiaľ to bude možné, zaznamenávať a uchovávať informácie o využití výbušnej munície alebo o opustení výbušnej munície, aby uľahčili rýchle označenie, odstránenie alebo zničenie výbušných pozostatkov vojny, inštruktáž o rizikách a poskytnutie relevantných informácií strane, ktorá má územie pod kontrolou, a civilnému obyvateľstvu na danom území.
2. Vysoké zmluvné strany a strany ozbrojeného konfliktu, ktoré používali alebo opustili výbušnú muníciu, ktorá sa mohla stať výbušnými pozostatkami vojny, bezodkladne po ukončení aktívnych nepriateľských akcií, a pokiaľ je to možné, v súlade s legitímnymi bezpečnostnými záujmami týchto strán sprístupnia túto informáciu strane alebo stranám, ktoré majú postihnuté oblasti pod kontrolou, buď bilaterálne, alebo prostredníctvom vzájomne dohodnutej tretej strany vrátane okrem iných Organizácie Spojených národov alebo na základe požiadavky iným relevantným organizáciám, o ktorých je strana poskytujúca informácie presvedčená, že vykonávajú alebo budú vykonávať inštruktáž o rizikách a že vykonávajú alebo budú vykonávať označovanie a odstránenie alebo zničenie výbušných pozostatkov vojny v postihnutej oblasti.

3. Pri zaznamenávaní, uchovávaní a prenose takýchto informácií by mali vysoké zmluvné strany brať do úvahy časť 1 Technickej prílohy.

Článok 5

Iné preventívne opatrenia na ochranu civilného obyvateľstva, jednotlivcov a civilných objektov pred rizikami a účinkami výbušných pozostatkov vojny

1. Vysoké zmluvné strany a strany ozbrojeného konfliktu urobia na území pod ich kontrolou, postihnutom výbušnými pozostatkami vojny, všetky možné preventívne opatrenia na ochranu civilného obyvateľstva, jednotlivých občanov a civilných objektov pred rizikami a účinkami výbušných pozostatkov vojny. Možné preventívne opatrenia sú také opatrenia, ktoré sú realizovateľné alebo prakticky uskutočniteľné, berúc do úvahy všetky okolnosti prevládajúce v danom čase vrátane humanitárnych a vojenských podmienok. Tieto preventívne opatrenia môžu zahŕňať výstrahy, poučenie civilného obyvateľstva o rizikách, označovanie, oplatenie a monitorovanie územia postihnutého výbušnými pozostatkami vojny, ako je stanovené v časti 2 Technickej prílohy.

Článok 6

Opatrenia na ochranu humanitárnych misií a organizácií pred účinkami výbušných pozostatkov vojny

1. Každá vysoká zmluvná strana a strana ozbrojeného konfliktu
 - a) bude chrániť pred účinkami výbušných pozostatkov vojny, pokiaľ je to možné, humanitárne misie a organizácie, ktoré operujú alebo budú činné v oblasti pod kontrolou vysokej zmluvnej strany alebo strany ozbrojeného konfliktu so súhlasom tejto strany,
 - b) na základe požiadavky takejto humanitárnej misie alebo organizácie poskytne, pokiaľ je to možné, informácie o umiestnení všetkých výbušných pozostatkov vojny, o ktorých vie, že sa nachádzajú na území, kde žiadajúca humanitárna misia alebo organizácia bude vykonávať alebo vykonáva činnosť.
2. Ustanovenia tohto článku nemajú vplyv na existujúce medzinárodné humanitárne právo alebo na iné medzinárodné dokumenty alebo na rozhodnutia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, ktoré zabezpečujú vyššiu úroveň ochrany.

Článok 7

Pomoc súvisiaca s existujúcimi výbušnými pozostatkami vojny

1. Každá vysoká zmluvná strana má tam, kde je to vhodné, právo vyhľadať a prijímať pomoc od iných vysokých zmluvných strán, od štátov, ktoré nie sú zmluvnými stranami, a od príslušných medzinárodných organizácií a inštitúcií pri riešení problémov spôsobených existenciou výbušných pozostatkov vojny.
2. Každá vysoká zmluvná strana, ktorá má tú možnosť, poskytne podľa potreby a možností pomoc pri riešení problémov spôsobených existujúcimi výbušnými pozostatkami vojny. Vysoké zmluvné strany budú pritom takisto brať do úvahy humanitárne zámery tohto protokolu, ako aj medzinárodné normy vrátane Medzinárodných štandardov pre odminovanie.

Článok 8

Spolupráca a pomoc

1. Každá vysoká zmluvná strana, ktorá má tú možnosť, poskytne pomoc pri označovaní, odstraňovaní alebo ničení výbušných pozostatkov vojny a pri poučovaní civilného obyvateľstva o rizikách a s tým súvisiacich činnostiach okrem iného prostredníctvom systému Organizácie Spojených národov, iných príslušných medzinárodných, regionálnych alebo národných organizácií alebo inštitúcií, Medzinárodného výboru Červeného kríža, národných inštitúcií Červeného kríža a Červeného polmesiaca a ich medzinárodnej federácie, mimovládnych organizácií alebo na bilaterálnom základe.
2. Každá vysoká zmluvná strana, ktorá má tú možnosť, poskytne pomoc v oblasti starostlivosti, rehabilitácie, sociálnej a ekonomickej reintegrácie obetí výbušných pozostatkov vojny. Takúto pomoc možno poskytnúť okrem iného prostredníctvom systému Organizácie Spojených národov, príslušných medzinárodných, regionálnych alebo národných organizácií alebo

inštitúcií, Medzinárodného výboru Červeného kríža, národných inštitúcií Červeného kríža a Červeného polmesiaca a ich medzinárodnej federácie, mimovládnych organizácií alebo na bilaterálnom základe.

3. Každá vysoká zmluvná strana, ktorá má tú možnosť, prispeje do trustových fondov v rámci systému Organizácie Spojených národov, ako aj do iných príslušných trustových fondov na uľahčenie poskytnutia pomoci na základe tohto protokolu.
4. Každá vysoká zmluvná strana má právo zúčastniť sa v plnej miere na výmene vybavenia, materiálu, vedeckých a technologických informácií s výnimkou technológie súvisiacej so zbraňami, ktoré sú potrebné na realizáciu tohto protokolu. Vysoké zmluvné strany sa zaväzujú, že uľahčia takéto výmeny v súlade s národnou legislatívou a nebudú uplatňovať neprímerané obmedzenia na zabezpečenie likvidačných zariadení a na príslušné technologické informácie na humanitárne účely.
5. Každá vysoká zmluvná strana sa zaväzuje poskytovať informácie do relevantných databáz o mínach zriadených v rámci systému Organizácie Spojených národov, najmä informácie týkajúce sa rôznych prostriedkov a technológií odstraňovania výbušných pozostatkov vojny, zoznamy expertov, informácie o odborných agentúrach alebo národných kontaktných bodoch na odstraňovanie výbušných pozostatkov vojny, a na dobrovoľnom základe aj technické informácie o príslušných druhoch výbušnej munície.
6. Vysoké zmluvné strany môžu na základe relevantných informácií predložiť žiadosti o pomoc Organizácii Spojených národov, iným príslušným orgánom alebo iným krajinám. Tieto žiadosti možno predložiť generálnemu tajomníkovi Organizácie Spojených národov, ktorý ich odovzdá všetkým vysokým zmluvným stranám a príslušným medzinárodným organizáciám a mimovládnym organizáciám.
7. V prípade žiadostí predložených Organizácii Spojených národov generálny tajomník Organizácie Spojených národov v rámci zdrojov dostupných pre generálneho tajomníka Organizácie Spojených národov môže podniknúť potrebné kroky na vyhodnotenie situácie a v spolupráci so žiadajúcou vysokou zmluvnou stranou a ostatnými vysokými zmluvnými stranami v rámci zodpovednosti, ktorá je stanovená vo vyššie uvedenom článku 3, môže odporučiť vhodné poskytnutie pomoci. Generálny tajomník môže takisto informovať vysoké zmluvné strany o takomto vyhodnotení, ako aj o druhu a rozsahu požadovanej pomoci vrátane možných príspevkov z trustových fondov zriadených v rámci systému Organizácie Spojených národov.

Článok 9

Všeobecné preventívne opatrenia

1. S prihliadnutím na rôzne situácie a kapacity sa každej vysokej zmluvnej strane odporúča urobiť všeobecné preventívne opatrenia zamerané na minimalizáciu výskytu výbušných pozostatkov vojny vrátane tých, no nielen tých, ktoré sú spomenuté v časti 3 Technickej prílohy.
2. Každá vysoká zmluvná strana si môže na dobrovoľnom základe vymieňať informácie týkajúce sa úsilia podporiť a zaviesť najlepšie postupy v súvislosti s odsekom 1 tohto článku.

Článok 10

Konzultácie vysokých zmluvných strán

1. Vysoké zmluvné strany sa zaväzujú navzájom konzultovať a spolupracovať vo všetkých otázkach týkajúcich sa uplatňovania tohto protokolu. Na tento účel sa uskutoční konferencia vysokých zmluvných strán podľa súhlasu väčšiny, no nie menej než osemnástich vysokých zmluvných strán.
2. Činnosť konferencií vysokých zmluvných strán má obsahovať
 - a) prehodnotenie stavu a uplatnenia tohto protokolu,
 - b) posúdenie otázok týkajúcich sa národnej implementácie tohto protokolu vrátane poskytovania národných správ alebo aktualizácie na ročnom základe,
 - c) prípravu hodnotiacich konferencií.
3. Náklady na konanie konferencie vysokých zmluvných strán znášajú vysoké zmluvné strany a štáty, ktoré nie sú stranami dohovoru, zúčastňujúce sa na konferencii v súlade s príslušne upravenou hodnotiacou stupnicou Organizácie Spojených národov.

Článok 11
Dodržiavanie

1. Každá vysoká zmluvná strana bude požadovať, aby jej ozbrojené sily a príslušné orgány alebo úrady vydali zodpovedajúce pokyny a prevádzkové postupy a aby ich personál bol vyškolený v súlade s príslušnými ustanoveniami tohto protokolu.
2. Vysoké zmluvné strany sa zaväzujú navzájom konzultovať a spolupracovať bilaterálne, prostredníctvom generálneho tajomníka Organizácie Spojených národov alebo iným vhodným medzinárodným postupom pri riešení akýchkoľvek problémov, ktoré môžu nastať v súvislosti s výkladom a uplatnením ustanovení tohto protokolu.

TECHNICKÁ PRÍLOHA

Táto Technická príloha obsahuje navrhnuté najlepšie postupy na dosiahnutie cieľov obsiahnutých v článkoch 4, 5 a 9 tohto protokolu. Túto Technickú prílohu budú vysoké zmluvné strany plniť na základe dobrovoľnosti.

1. Záznam, uchovávanie a uvoľňovanie informácií o nevybuchnutej munícii (UXO) a opustenej výbušnej munícii (AXO)

a) Záznam informácií: Čo sa týka výbušnej munície, ktorá sa mohla stať UXO, štát by sa mal snažiť zaznamenať čo najpresnejšie tieto informácie:

- i) polohu cieľových oblastí pri použití výbušnej munície,
- ii) približné množstvo výbušnej munície použitej v oblastiach na základe i),
- iii) druh a povahu výbušnej munície použitej v oblastiach na základe i),
- iv) všeobecnú polohu známej a pravdepodobnej UXO.

Ak štát musel opustiť výbušnú muníciu v priebehu operácií, mal by sa snažiť zanechať AXO v bezpečnom a zaistenom stave a zaznamenať tieto informácie:

- v) polohu AXO,
 - vi) približné množstvo AXO v každej konkrétnej lokalite,
 - vii) typy AXO v každej konkrétnej lokalite.
- b) Uchovávanie informácií: Ak štát zaznamenal informáciu v súlade s písmenom a), mala by byť uložená takým spôsobom, aby bolo možné jej opätovné získanie a následné uvoľnenie v súlade s písmenom c).
- c) Uvoľnenie informácie: Informácia, ktorú štát zaznamená a uloží v súlade s písmenami a) a b), by mala byť uvoľnená, berúc do úvahy bezpečnostné záujmy a ďalšie záväzky štátu poskytujúceho informáciu, v súlade s týmito ustanoveniami:

i) Obsah:

V prípade UXO by poskytnutá informácia mala obsahovať tieto podrobnosti:

1. všeobecná poloha známej a pravdepodobnej UXO,
2. typy a príslušný počet výbušnej munície použitej v cieľových oblastiach,
3. metóda identifikácie výbušnej munície vrátane farby, veľkosti, tvaru a iných významných znakov,
4. metóda bezpečného odstránenia výbušnej munície.

V prípade AXO poskytnutá informácia by mala obsahovať tieto podrobnosti:

5. poloha AXO,
 6. približný počet AXO v každej konkrétnej lokalite,
 7. typy AXO v každej konkrétnej lokalite,
 8. metóda identifikácie AXO vrátane farby, veľkosti a tvaru,
 9. informácia o type a metódach balenia AXO,
 10. stav pripravenosti,
 11. poloha a povaha akýchkoľvek nástražných systémov, ktorých prítomnosť je známa v oblasti AXO.
- ii) Prijemca: Informácia by mala byť uvoľnená strane alebo stranám, ktoré majú postihnuté územie pod kontrolou, a tým osobám alebo inštitúciám, o ktorých je poskytujúci štát presvedčený, že sú alebo budú zapojené do odstraňovania UXO alebo AXO v postihnutej oblasti, do poučenia civilného obyvateľstva o rizikách spojených s UXO alebo AXO,

- iii) Mechanizmus: Tam, kde je to možné, by štát mal využívať mechanizmy zriadené medzinárodne alebo lokálne na účely sprístupnenia informácií, ako sú UNMAS, IMSMA a iné odborné agentúry, podľa zväženia poskytujúceho štátu.
- iv) Načasovanie: Informácia by mala byť uvoľnená čo najskôr, berúc do úvahy otázku, ako sú akékoľvek prebiehajúce vojenské a humanitárne operácie v postihnutých oblastiach, dostupnosť a spoľahlivosť informácií a relevantné bezpečnostné otázky.

2. Výstrahy, poučenie o riziku, označovanie, ohradenie a monitorovanie

Kľúčové pojmy

- a) Výstrahy predstavujú presné poskytnutie výstražnej informácie civilnému obyvateľstvu s cieľom znížiť riziká spôsobené výbušnými pozostatkami vojny v postihnutých oblastiach.
- b) Poučenie civilného obyvateľstva o rizikách by malo pozostávať zo vzdelávacích programov o riziku na uľahčenie výmeny informácií medzi postihnutými komunitami, vládnymi orgánmi a humanitárnymi organizáciami tak, aby postihnuté komunity boli informované o hrozbe vyplývajúcej z výbušných pozostatkov vojny. Vzdelávacie programy o riziku obyčajne predstavujú dlhodobú aktivitu.
- c) Všetky programy týkajúce sa výstrah a poučenia o rizikách by mali, ak je to možné, zohľadňovať prevládajúce národné a medzinárodné normy vrátane Medzinárodných štandardov pre odminovanie.
- d) Výstrahy a poučenie o rizikách by mali byť poskytnuté zasiahnutému civilnému obyvateľstvu, ktoré pozostáva z civilných osôb žijúcich v oblastiach obsahujúcich výbušné pozostatky vojny alebo v ich blízkosti a z civilných osôb prechádzajúcich cez takéto oblasti.
- e) Výstrahy by mali byť poskytnuté čo najskôr v závislosti od kontextu a od dostupných informácií. Vzdelávací program o rizikách by mal čo najskôr nahradiť program o výstrahách. Výstrahy a vzdelávanie o rizikách by mali byť vždy poskytnuté zasiahnutým komunitám v najkratšom možnom čase.
- f) Strany konfliktu by mali zamestnávať tretie strany, ako sú medzinárodné organizácie a mimovládne organizácie, ak nemajú zdroje a schopnosti poskytnúť účinné programy vzdelávania o rizikách.
- g) Strany zúčastnené v konflikte by mali, pokiaľ je to možné, poskytnúť dodatočné zdroje na výstrahy a vzdelávanie o rizikách. To môže zahŕňať poskytovanie logistickej podpory, výrobu vzdelávacích materiálov, finančnú podporu a všeobecné kartografické informácie.
- h) Ak je to možné, v ktoromkoľvek čase v priebehu konfliktu a po ňom, ak existujú výbušné pozostatky vojny, strany zúčastnené v konflikte by mali v čo najkratšom čase a do čo najvyššej možnej miery zabezpečiť, aby oblasti obsahujúce výbušné pozostatky vojny boli označené, ohradené a monitorované, aby sa tak zabezpečilo účinné vylúčenie civilných osôb v súlade s nasledujúcimi ustanoveniami.
- i) Pri označovaní podozrivých nebezpečných oblastí by sa mali používať výstražné značky podľa metód označovania uznaných zasiahnutou komunitou. Značky a iné označenia hraníc nebezpečného územia by mali byť do najvyššej možnej miery viditeľné, čitateľné, trvanlivé a odolné proti prírodným javom a mali by jasne identifikovať, ktorá strana označenej hranice sa nachádza v oblasti postihnutej výbušnými pozostatkami vojny a ktorá strana sa považuje za bezpečnú.
- j) Je potrebné vytvoriť adekvátnu štruktúru so stanovenou zodpovednosťou za monitorovanie a údržbu stálych a dočasných systémov značenia integrovanú s národnými a miestnymi vzdelávacími programami o rizikách.

Najlepšie postupy pri varovaní a poučení o rizikách

- c) Všetky programy týkajúce sa výstrah a poučenia o rizikách by mali, ak je to možné, zohľadňovať prevládajúce národné a medzinárodné normy vrátane Medzinárodných štandardov pre odminovanie.
- d) Výstrahy a poučenie o rizikách by mali byť poskytnuté zasiahnutému civilnému obyvateľstvu, ktoré pozostáva z civilných osôb žijúcich v oblastiach obsahujúcich výbušné pozostatky vojny alebo v ich blízkosti a z civilných osôb prechádzajúcich cez takéto oblasti.

- e) Výstrahy by mali byť poskytnuté čo najskôr v závislosti od kontextu a od dostupných informácií. Vzdelávací program o rizikách by mal čo najskôr nahradiť program o výstrahách. Výstrahy a vzdelávanie o rizikách by mali byť vždy poskytnuté zasiahnutým komunitám v najkratšom možnom čase.
- f) Strany konfliktu by mali zamestnávať tretie strany, ako sú medzinárodné organizácie a mimovládne organizácie, ak nemajú zdroje a schopnosti poskytnúť účinné programy vzdelávania o rizikách.
- g) Strany zúčastnené v konflikte by mali, pokiaľ je to možné, poskytnúť dodatočné zdroje na výstrahy a vzdelávanie o rizikách. To môže zahŕňať poskytovanie logistickej podpory, výrobu vzdelávacích materiálov, finančnú podporu a všeobecné kartografické informácie.
- h) Ak je to možné, v ktoromkoľvek čase v priebehu konfliktu a po ňom, ak existujú výbušné pozostatky vojny, strany zúčastnené v konflikte by mali v čo najkratšom čase a do čo najvyššej možnej miery zabezpečiť, aby oblasti obsahujúce výbušné pozostatky vojny boli označené, ohradené a monitorované, aby sa tak zabezpečilo účinné vylúčenie civilných osôb v súlade s nasledujúcimi ustanoveniami.
- i) Pri označovaní podozrivých nebezpečných oblastí by sa mali používať výstražné značky podľa metód označovania uznaných zasiahnutou komunitou. Značky a iné označenia hraníc nebezpečného územia by mali byť do najvyššej možnej miery viditeľné, čitateľné, trvanlivé a odolné proti prírodným javom a mali by jasne identifikovať, ktorá strana označenej hranice sa nachádza v oblasti postihnutej výbušnými pozostatkami vojny a ktorá strana sa považuje za bezpečnú.
- j) Je potrebné vytvoriť adekvátnu štruktúru so stanovenou zodpovednosťou za monitorovanie a údržbu stálych a dočasných systémov značenia integrovanú s národnými a miestnymi vzdelávacími programami o rizikách.

Označovanie, ohradenie a monitorovanie oblasti postihnutej výbušnými pozostatkami vojny

- h) Ak je to možné, v ktoromkoľvek čase v priebehu konfliktu a po ňom, ak existujú výbušné pozostatky vojny, strany zúčastnené v konflikte by mali v čo najkratšom čase a do čo najvyššej možnej miery zabezpečiť, aby oblasti obsahujúce výbušné pozostatky vojny boli označené, ohradené a monitorované, aby sa tak zabezpečilo účinné vylúčenie civilných osôb v súlade s nasledujúcimi ustanoveniami.
- i) Pri označovaní podozrivých nebezpečných oblastí by sa mali používať výstražné značky podľa metód označovania uznaných zasiahnutou komunitou. Značky a iné označenia hraníc nebezpečného územia by mali byť do najvyššej možnej miery viditeľné, čitateľné, trvanlivé a odolné proti prírodným javom a mali by jasne identifikovať, ktorá strana označenej hranice sa nachádza v oblasti postihnutej výbušnými pozostatkami vojny a ktorá strana sa považuje za bezpečnú.
- j) Je potrebné vytvoriť adekvátnu štruktúru so stanovenou zodpovednosťou za monitorovanie a údržbu stálych a dočasných systémov značenia integrovanú s národnými a miestnymi vzdelávacími programami o rizikách.

3. Všeobecné preventívne opatrenia

Štáty vyrábajúce alebo obstarávajúce výbušnú muníciu by sa mali do najvyššej možnej miery a primerane snažiť zabezpečiť realizáciu a rešpektovanie nasledujúcich opatrení počas životného cyklu výbušnej munície:

a) Riadenie výroby munície

- i) Výrobné procesy by mali byť navrhnuté tak, aby dosiahli najvyššiu spoľahlivosť munície.
- ii) Výrobné procesy by mali podliehať autorizovaným opatreniam na kontrolu kvality.
- iii) Počas výroby výbušnej munície by sa mali uplatňovať medzinárodne uznané autorizované normy záruky kvality.
- iv) Akceptačné testy by sa mali vykonávať pomocou ostrých streleckých skúšok za rôznych podmienok alebo prostredníctvom iných overených postupov.
- v) Pri transakciách s výbušnou muníciou a pri jej prevoze by sa mali požadovať vysoké štandardy spoľahlivosti.

b) Spravovanie munície

c) Zaškolenie

d) Preprava

e) Budúca výroba

Aby sa dosiahla najvyššia možná dlhodobá spoľahlivosť výbušnej munície, odporúča sa štátom uplatňovať normy a operačné postupy najlepšej praxe v súvislosti s jej uskladnením, prepravou, uschovaním v teréne a manipuláciou, a to v súlade s týmito pokynmi:

- i) Tam, kde je to potrebné, výbušná munícia by mala byť uskladnená v bezpečných zariadeniach alebo vo vhodných kontajneroch, ktoré chránia výbušnú muníciu a jej komponenty v kontrolovanej atmosfére, ak je to potrebné.
- ii) Štát by mal prepravovať výbušnú muníciu do a z výrobných zariadení, skladových zariadení a terénu takým spôsobom, ktorý minimalizuje možnosť poškodenia výbušnej munície.
- iii) Štát by mal pri skladovaní a preprave výbušnej munície používať vhodné kontajnery a v prípade potreby zabezpečiť opatrenia na ochranu životného prostredia.
- iv) Riziko explózií v skládkach by sa malo znížiť na minimum pomocou použitia vhodných skladovacích opatrení.
- v) Krajiny by mali využívať vhodné záznamy, sledovanie a testovanie výbušnej munície, ktoré by mali zahŕňať informácie o dátume výroby každej položky, súprave alebo sérii výbušnej munície a informácie o tom, kde sa výbušná munícia nachádzala, za akých podmienok bola uskladnená a akým prírodným vplyvom bola vystavená.
- vi) Tam, kde je to vhodné, by uložená výbušná munícia mala periodicky podliehať ostrým skúšobným strelbám, aby sa zabezpečilo, že munícia je riadne funkčná.
- vii) Tam, kde je to vhodné, komponenty uloženej výbušnej munície by mali podliehať laboratórnym skúškam, aby sa zaistila riadna funkčnosť munície.
- viii) Tam, kde je to potrebné, podniknúť náležité kroky vrátane úpravy očakávanej doby skladovacej životnosti výbušnej munície na základe informácií získaných záznamami, sledovaním a testovaním na účely zachovania spoľahlivosti uloženej výbušnej munície.

c) Zaškolenie

Riadne zaškolenie celého personálu zapojeného do manipulácie, prepravy a používania výbušnej munície je dôležitý faktor pri zabezpečení jej požadovanej spoľahlivej funkčnosti. Štáty by preto mali vytvoriť a realizovať vhodné tréningové programy, aby bol personál riadne zaškolený na narábanie s muníciou.

d) Preprava

Štát, ktorý plánuje prepravu výbušnej munície do iného štátu, ktorý predtým nevlastnil tento druh výbušnej munície, by sa mal snažiť zabezpečiť, aby prijímajúci štát mal možnosti riadne uskladniť, udržiavať a používať túto výbušnú muníciu.

e) Budúca výroba

Štát by mal preskúmať spôsoby a prostriedky na zlepšenie spoľahlivosti výbušnej munície, ktorú mieni vyrábať alebo obstarávať, s cieľom dosiahnuť najvyššiu možnú spoľahlivosť.

K oznámeniu č. 584/2006 Z. z.

PROTOCOL
on Explosive Remnants of War to the Convention on Prohibitions or Restrictions
on the Use of Certain Conventional Weapons which may be deemed to be
Excessively Injurious or to have Indiscriminate Effects (Protocol V)

Geneva, 28 November 2003

The High Contracting Parties,

Recognising the serious post-conflict humanitarian problems caused by explosive remnants of war,

Conscious of the need to conclude a Protocol on post-conflict remedial measures of a generic nature in order to minimise the risks and effects of explosive remnants of war,

And willing to address generic preventive measures, through voluntary best practices specified in a Technical Annex for improving the reliability of munitions, and therefore minimising the occurrence of explosive remnants of war,

Have agreed as follows:

Article 1

General provision and scope of application

1. In conformity with the Charter of the United Nations and of the rules of the international law of armed conflict applicable to them, High Contracting Parties agree to comply with the obligations specified in this Protocol, both individually and in co-operation with other High Contracting Parties, to minimise the risks and effects of explosive remnants of war in post-conflict situations.

2. This Protocol shall apply to explosive remnants of war on the land territory including internal waters of High Contracting Parties.

3. This Protocol shall apply to situations resulting from conflicts referred to in Article 1, paragraphs 1 to 6, of the Convention, as amended on 21 December 2001.

4. Articles 3, 4, 5 and 8 of this Protocol apply to explosive remnants of war other than existing explosive remnants of war as defined in Article 2, paragraph 5 of this Protocol.

Article 2

Definitions

For the purpose of this Protocol,

1. *Explosive ordnance* means conventional munitions containing explosives, with the exception of mines, booby traps and other devices as defined in Protocol II of this Convention as amended on 3 May 1996.
2. *Unexploded ordnance* means explosive ordnance that has been primed, fused, armed, or otherwise prepared for use and used in an armed conflict. It may have been fired, dropped, launched or projected and should have exploded but failed to do so.
3. *Abandoned explosive ordnance* means explosive ordnance that has not been used during an armed conflict, that has been left behind or dumped by a party to an armed conflict, and which is no longer under control of the party that left it behind or dumped it. Abandoned explosive ordnance may or may not have been primed, fused, armed or otherwise prepared for use.
4. *Explosive remnants of war* means unexploded ordnance and abandoned explosive ordnance.
5. *Existing explosive remnants of war* means unexploded ordnance and abandoned explosive ordnance that existed prior to the entry into force of this Protocol for the High Contracting Party on whose territory it exists.

Article 3

Clearance, removal or destruction
of explosive remnants of war

1. Each High Contracting Party and party to an armed conflict shall bear the responsibilities set out in this Article with respect to all explosive remnants of war in territory under its control. In cases where a user of explosive ordnance which has become explosive remnants of war, does not exercise control of the territory, the user shall, after the cessation of active hostilities, provide where feasible, inter alia technical,

financial, material or human resources assistance, bilaterally or through a mutually agreed third party, including inter alia through the United Nations system or other relevant organisations, to facilitate the marking and clearance, removal or destruction of such explosive remnants of war.

2. After the cessation of active hostilities and as soon as feasible, each High Contracting Party and party to an armed conflict shall mark and clear, remove or destroy explosive remnants of war in affected territories under its control. Areas affected by explosive remnants of war which are assessed pursuant to paragraph 3 of this Article as posing a serious humanitarian risk shall be accorded priority status for clearance, removal or destruction.

3. After the cessation of active hostilities and as soon as feasible, each High Contracting Party and party to an armed conflict shall take the following measures in affected territories under its control, to reduce the risks posed by explosive remnants of war:

- (a) survey and assess the threat posed by explosive remnants of war;
- (b) assess and prioritise needs and practicability in terms of marking and clearance, removal or destruction;
- (c) mark and clear, remove or destroy explosive remnants of war;
- (d) take steps to mobilise resources to carry out these activities.

4. In conducting the above activities High Contracting Parties and parties to an armed conflict shall take into account international standards, including the International Mine Action Standards.

5. High Contracting Parties shall co-operate, where appropriate, both among themselves and with other states, relevant regional and international organisations and non-governmental organisations on the provision of inter alia technical, financial, material and human resources assistance including, in appropriate circumstances, the undertaking of joint operations necessary to fulfil the provisions of this Article.

Article 4

Recording, retaining and transmission of information

1. High Contracting Parties and parties to an armed conflict shall to the maximum extent possible and as far as practicable record and retain information on the use of explosive ordnance or abandonment of explosive ordnance, to facilitate the rapid marking and clearance, removal or destruction of explosive remnants of war, risk education and the provision of relevant information to the party in control of the territory and to civilian populations in that territory.

2. High Contracting Parties and parties to an armed conflict which have used or abandoned explosive ordnance which may have become explosive remnants of war shall, without delay after the cessation of active hostilities and as far as practicable, subject to these

parties' legitimate security interests, make available such information to the party or parties in control of the affected area, bilaterally or through a mutually agreed third party including inter alia the United Nations or, upon request, to other relevant organisations which the party providing the information is satisfied are or will be undertaking risk education and the marking and clearance, removal or destruction of explosive remnants of war in the affected area.

3. In recording, retaining and transmitting such information, the High Contracting Parties should have regard to Part 1 of the Technical Annex.

Article 5

Other precautions for the protection of the civilian population, individual civilians and civilian objects from the risks and effects of explosive remnants of war

1. High Contracting Parties and parties to an armed conflict shall take all feasible precautions in the territory under their control affected by explosive remnants of war to protect the civilian population, individual civilians and civilian objects from the risks and effects of explosive remnants of war. Feasible precautions are those precautions which are practicable or practicably possible, taking into account all circumstances ruling at the time, including humanitarian and military considerations. These precautions may include warnings, risk education to the civilian population, marking, fencing and monitoring of territory affected by explosive remnants of war, as set out in Part 2 of the Technical Annex.

Article 6

Provisions for the protection of humanitarian missions and organisations from the effects of explosive remnants of war

1. Each High Contracting Party and party to an armed conflict shall:

- (a) Protect, as far as feasible, from the effects of explosive remnants of war, humanitarian missions and organisations that are or will be operating in the area under the control of the High Contracting Party or party to an armed conflict and with that party's consent.
- (b) Upon request by such a humanitarian mission or organisation, provide, as far as feasible, information on the location of all explosive remnants of war that it is aware of in territory where the requesting humanitarian mission or organisation will operate or is operating.

2. The provisions of this Article are without prejudice to existing International Humanitarian Law or other international instruments as applicable or decisions by the Security Council of the United Nations which provide for a higher level of protection.

Article 7

Assistance with respect to existing explosive remnants of war

1. Each High Contracting Party has the right to seek and receive assistance, where appropriate, from other High Contracting Parties, from states non-party and relevant international organisations and institutions in dealing with the problems posed by existing explosive remnants of war.

2. Each High Contracting Party in a position to do so shall provide assistance in dealing with the problems posed by existing explosive remnants of war, as necessary and feasible. In so doing, High Contracting Parties shall also take into account the humanitarian objectives of this Protocol, as well as international standards including the International Mine Action Standards.

Article 8

Co-operation and assistance

1. Each High Contracting Party in a position to do so shall provide assistance for the marking and clearance, removal or destruction of explosive remnants of war, and for risk education to civilian populations and related activities inter alia through the United Nations system, other relevant international, regional or national organisations or institutions, the International Committee of the Red Cross, national Red Cross and Red Crescent societies and their International Federation, non-governmental organisations, or on a bilateral basis.

2. Each High Contracting Party in a position to do so shall provide assistance for the care and rehabilitation and social and economic reintegration of victims of explosive remnants of war. Such assistance may be provided inter alia through the United Nations system, relevant international, regional or national organisations or institutions, the International Committee of the Red Cross, national Red Cross and Red Crescent societies and their International Federation, non-governmental organisations, or on a bilateral basis.

3. Each High Contracting Party in a position to do so shall contribute to trust funds within the United Nations system, as well as other relevant trust funds, to facilitate the provision of assistance under this Protocol.

4. Each High Contracting Party shall have the right to participate in the fullest possible exchange of equipment, material and scientific and technological information other than weapons related technology, necessary for the implementation of this Protocol. High Contracting Parties undertake to facilitate such exchanges in accordance with national legislation and shall not impose undue restrictions on the provision of clearance equipment and related technological information for humanitarian purposes.

5. Each High Contracting Party undertakes to provide information to the relevant databases on mine

action established within the United Nations system, especially information concerning various means and technologies of clearance of explosive remnants of war, lists of experts, expert agencies or national points of contact on clearance of explosive remnants of war and, on a voluntary basis, technical information on relevant types of explosive ordnance.

6. High Contracting Parties may submit requests for assistance substantiated by relevant information to the United Nations, to other appropriate bodies or to other states. These requests may be submitted to the Secretary-General of the United Nations, who shall transmit them to all High Contracting Parties and to relevant international organisations and non-governmental organisations.

7. In the case of requests to the United Nations, the Secretary-General of the United Nations, within the resources available to the Secretary-General of the United Nations, may take appropriate steps to assess the situation and in co-operation with the requesting High Contracting Party and other High Contracting Parties with responsibility as set out in Article 3 above, recommend the appropriate provision of assistance. The Secretary-General may also report to High Contracting Parties on any such assessment as well as on the type and scope of assistance required, including possible contributions from the trust funds established within the United Nations system.

Article 9

Generic preventive measures

1. Bearing in mind the different situations and capacities, each High Contracting Party is encouraged to take generic preventive measures aimed at minimising the occurrence of explosive remnants of war, including, but not limited to, those referred to in part 3 of the Technical Annex.

2. Each High Contracting Party may, on a voluntary basis, exchange information related to efforts to promote and establish best practices in respect of paragraph 1 of this Article.

Article 10

Consultations of High Contracting Parties

1. The High Contracting Parties undertake to consult and co-operate with each other on all issues related to the operation of this Protocol. For this purpose, a Conference of High Contracting Parties shall be held as agreed to by a majority, but no less than eighteen High Contracting Parties.

2. The work of the conferences of High Contracting Parties shall include:

- (a) review of the status and operation of this Protocol;
- (b) consideration of matters pertaining to national implementation of this Protocol, including national reporting or updating on an annual basis.
- (c) preparation for review conferences.

3. The costs of the Conference of High Contracting Parties shall be borne by the High Contracting Parties

and States not parties participating in the Conference, in accordance with the United Nations scale of assessment adjusted appropriately.

Article 11 Compliance

1. Each High Contracting Party shall require that its armed forces and relevant agencies or departments issue appropriate instructions and operating procedures and that its personnel receive training consistent with the relevant provisions of this Protocol.

2. The High Contracting Parties undertake to consult each other and to co-operate with each other bilaterally, through the Secretary-General of the United Nations or through other appropriate international procedures, to resolve any problems that may arise with regard to the interpretation and application of the provisions of this Protocol.

TECHNICAL ANNEX

This Technical Annex contains suggested best practice for achieving the objectives contained in Articles 4, 5 and 9 of this Protocol. This Technical Annex will be implemented by High Contracting Parties on a voluntary basis.

1. Recording, storage and release of information for Unexploded Ordnance (UXO) and Abandoned Explosive Ordnance (AXO)

- (a) Recording of information: Regarding explosive ordnance which may have become UXO a State should endeavour to record the following information as accurately as possible:
- (i) the location of areas targeted using explosive ordnance;
 - (ii) the approximate number of explosive ordnance used in the areas under (i);
 - (iii) the type and nature of explosive ordnance used in areas under (i);
 - (iv) the general location of known and probable UXO.

Where a State has been obliged to abandon explosive ordnance in the course of operations, it should endeavour to leave AXO in a safe and secure manner and record information on this ordnance as follows:

- (v) the location of AXO;
 - (vi) the approximate amount of AXO at each specific site;
 - (vii) the types of AXO at each specific site.
- (b) Storage of information: Where a State has recorded information in accordance with paragraph (a), it should be stored in such a manner as to allow for its retrieval and subsequent release in accordance with paragraph (c).
- (c) Release of information: Information recorded and stored by a State in accordance with paragraphs (a) and (b) should, taking into account the security interests and other obligations of the State providing the information, be released in

accordance with the following provisions:

(i) Content:

On UXO the released information should contain details on:

- (1) the general location of known and probable UXO;
- (2) the types and approximate number of explosive ordnance used in the targeted areas;
- (3) the method of identifying the explosive ordnance including colour, size and shape and other relevant markings;
- (4) the method for safe disposal of the explosive ordnance.

On AXO the released information should contain details on:

- (5) the location of the AXO;
- (6) the approximate number of AXO at each specific site;
- (7) the types of AXO at each specific site;
- (8) the method of identifying the AXO, including colour, size and shape;
- (9) information on type and methods of packing for AXO;
- (10) state of readiness;
- (11) the location and nature of any booby traps known to be present in the area of AXO.

(ii) Recipient: The information should be released to the party or parties in control of the affected territory and to those persons or institutions that the releasing State is satisfied are, or will be, involved in UXO or AXO clearance in the affected area, in the education of the civilian population on the risks of UXO or AXO.

(iii) Mechanism: A State should, where feasible, make use of those mechanisms established internationally or locally for the release of information, such as through UNMAS, IMSMA, and other expert agencies, as considered appropriate by the releasing State.

(iv) Timing: The information should be released as soon as possible, taking into account such matters as any ongoing military and humanitarian operations in the affected areas, the availability and reliability of information and relevant security issues.

2. Warnings, risk education, marking, fencing and monitoring

Key terms

- (a) Warnings are the punctual provision of cautionary information to the civilian population, intended to minimise risks caused by explosive remnants of war in affected territories.
- (b) Risk education to the civilian population should consist of risk education programmes to facilitate information exchange between affected communities, government authorities and humanitarian organisations so that affected communities are informed about the threat from explosive remnants of war. Risk education programmes are usually a long term activity.

Best practice elements of warnings and risk education

- (c) All programmes of warnings and risk education should, where possible, take into account prevailing national and international standards, including the International Mine Action Standards.
- (d) Warnings and risk education should be provided to the affected civilian population which comprises civilians living in or around areas containing explosive remnants of war and civilians who transit such areas.
- (e) Warnings should be given, as soon as possible, depending on the context and the information available. A risk education programme should replace a warnings programme as soon as possible. Warnings and risk education always should be provided to the affected communities at the earliest possible time.
- (f) Parties to a conflict should employ third parties such as international organisations and non-governmental organisations when they do not have the resources and skills to deliver efficient risk education.
- (g) Parties to a conflict should, if possible, provide additional resources for warnings and risk education. Such items might include: provision of logistical support, production of risk education materials, financial support and general cartographic information.

Marking, fencing, and monitoring of an explosive remnants of war affected area

- (h) When possible, at any time during the course of a conflict and thereafter, where explosive remnants of war exist the parties to a conflict should, at the earliest possible time and to the maximum extent possible, ensure that areas containing explosive remnants of war are marked, fenced and monitored so as to ensure the effective exclusion of civilians, in accordance with the following provisions.
- (i) Warning signs based on methods of marking recognised by the affected community should be utilised in the marking of suspected hazardous areas. Signs and other hazardous area boundary markers should as far as possible be visible, legible, durable and resistant to environmental effects and should clearly identify which side of the marked boundary is considered to be within the explosive remnants of war affected area and which side is considered to be safe.
- (j) An appropriate structure should be put in place with responsibility for the monitoring and maintenance of permanent and temporary marking systems, integrated with national and local risk education programmes.

3. Generic preventive measures

States producing or procuring explosive ordnance should to the extent possible and as appropriate endeavour to ensure that the following measures are

implemented and respected during the life-cycle of explosive ordnance.

- (a) Munitions manufacturing management
 - (i) Production processes should be designed to achieve the greatest reliability of munitions.
 - (ii) Production processes should be subject to certified quality control measures.
 - (iii) During the production of explosive ordnance, certified quality assurance standards that are internationally recognised should be applied.
 - (iv) Acceptance testing should be conducted through live-fire testing over a range of conditions or through other validated procedures.
 - (v) High reliability standards should be required in the course of explosive ordnance transactions and transfers.

(b) Munitions management

In order to ensure the best possible long-term reliability of explosive ordnance, States are encouraged to apply best practice norms and operating procedures with respect to its storage, transport, field storage, and handling in accordance with the following guidance.

- (i) Explosive ordnance, where necessary, should be stored in secure facilities or appropriate containers that protect the explosive ordnance and its components in a controlled atmosphere, if necessary.
- (ii) A State should transport explosive ordnance to and from production facilities, storage facilities and the field in a manner that minimises damage to the explosive ordnance.
- (iii) Appropriate containers and controlled environments, where necessary, should be used by a State when stockpiling and transporting explosive ordnance.
- (iv) The risk of explosions in stockpiles should be minimised by the use of appropriate stockpile arrangements.
- (v) States should apply appropriate explosive ordnance logging, tracking and testing procedures, which should include information on the date of manufacture of each number, lot or batch of explosive ordnance, and information on where the explosive ordnance has been, under what conditions it has been stored, and to what environmental factors it has been exposed.
- (vi) Periodically, stockpiled explosive ordnance should undergo, where appropriate, live-firing testing to ensure that munitions function as desired.
- (vii) Sub-assemblies of stockpiled explosive ordnance should, where appropriate, undergo laboratory testing to ensure that munitions function as desired.
- (viii) Where necessary, appropriate action, including adjustment to the expected shelf-life of ordnance, should be taken as a result of information acquired by logging, tracking and testing procedures, in order to maintain the reliability of stockpiled explosive ordnance.

(c) Training

The proper training of all personnel involved in the handling, transporting and use of explosive ordnance is an important factor in seeking to ensure its reliable operation as intended. States should therefore adopt and maintain suitable training programmes to ensure that personnel are properly trained with regard to the munitions with which they will be required to deal.

(d) Transfer

A State planning to transfer explosive ordnance to another State that did not previously possess that type of explosive ordnance should endeavour to ensure that the receiving State has the capability to store, maintain and use that explosive ordnance correctly.

(e) Future production

A State should examine ways and means of improving the reliability of explosive ordnance that it intends to produce or procure, with a view to achieving the highest possible reliability.

